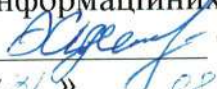


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

В. о. завідувача кафедри
інформаційних технологій

 Оксана СІДАМАШВІЛІ
«31» 02 2026 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Декан Агробіотехнологічного
факультету

 Віктор ЗОРУНЬКО
«21» 02 2026 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи

 Вячеслав СЕДОВ
«21» 02 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОП 11 «ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ І ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Другий (магістерський) рівень

(назва рівня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

Н «Сільське, лісове, рибне господарство та
ветеринарна медицина»

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Н1 «Агрономія»

(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

«Захист і карантин рослин»

(назва освітньої програми)

СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ

Агробіотехнологічний факультет

(назва структурного підрозділу)

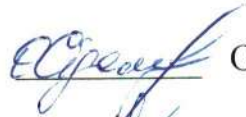
Робоча програма з освітнього компонента **«Цивільний захист і охорона праці в галузі»** для здобувачів за освітньо-професійною програмою «Захист і карантин рослин», спеціальності Н1 «Агрономія» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Розробник програми: Савчук О. П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри Інформаційних технологій

Протокол № 2 від «01» вересня 2026 р.

Завідувач кафедри



Оксана СІДАМАШВІЛІ

Гарант освітньо-професійної програми



Анна КРИВЕНКО

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників		Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
Кількість кредитів - 3		Галузь знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»	денна форма навчання	заочна форма навчання
			Обов’язковий	
Модулів – 2		Спеціальність Н1 «Агрономія» Освітньо-професійна програма «Захист і карантин рослин»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2			2	2
Індивідуальне науково-дослідне завдання			Семестр	
			3	3
			Лекції	
денна			16	6
заочна			Лабораторні	
Загальна кількість годин			-	-
денна	заочна	Практичні, семінарські		
90	90	14	6	
		Самостійна робота		
		60	78	
		Індивідуальні завдання:		
		-	-	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4		Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Вид контролю:	
		залік	залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для денної форми навчання – 30 / 60;
 для заочної форми навчання – 12 / 78.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент «Цивільний захист і охорона праці в галузі» належить до складу обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми «Захист і карантин рослин» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності Н1 «Агрономія», ОП «Захист і карантин рослин»

Предметом вивчення освітнього компонента є система знань, принципів, методів і практичних заходів щодо організації цивільного захисту та охорони праці в аграрній галузі, управління професійними ризиками, забезпечення безпеки працівників, населення та довкілля, а також запобігання і реагування на надзвичайні ситуації у професійній діяльності фахівця із захисту і карантину рослин.

Метою вивчення освітнього компонента є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти здатності організовувати та здійснювати заходи цивільного захисту й охорони праці у професійній діяльності, ідентифікувати та оцінювати небезпеки і професійні ризики, приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо їх запобігання та мінімізації, забезпечувати безпечні умови праці, захист працівників і населення та збереження довкілля в умовах повсякденної діяльності й надзвичайних ситуацій. Основними **завданнями** освітнього компонента є:

- формування системи знань щодо принципів цивільного захисту та охорони праці в аграрній галузі;
- засвоєння нормативно-правових та організаційних засад забезпечення безпеки праці й цивільного захисту;
- формування здатності ідентифікувати небезпеки, оцінювати та управляти професійними ризиками;
- набуття вмінь організовувати безпечне виконання робіт із засобами захисту рослин, агрохімікатами та іншими небезпечними речовинами;
- формування здатності організовувати заходи цивільного захисту та реагування на надзвичайні ситуації;
- формування навичок застосування засобів індивідуального та колективного захисту, а також надання домедичної допомоги;
- розвиток професійної культури безпеки та здатності приймати обґрунтовані рішення щодо захисту працівників, населення і довкілля.

В результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен **знати:**

- основні положення законодавства та нормативно-правові вимоги у сфері цивільного захисту й охорони праці;
- принципи організації цивільного захисту, охорони праці та пожежної безпеки в аграрній галузі;
- основні небезпечні та шкідливі фактори професійної діяльності фахівця із захисту і карантину рослин;
- методи оцінювання професійних ризиків та заходи щодо їх запобігання;

- порядок дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій, аварій та інших небезпечних подій;
- основні засоби індивідуального і колективного захисту та правила їх застосування;
- основи організації та надання домедичної допомоги постраждалим.

Вміти:

- ідентифікувати небезпеки та оцінювати професійні ризики у сфері захисту і карантину рослин;
- застосовувати нормативно-правові вимоги з цивільного захисту та охорони праці у професійній діяльності;
- організовувати безпечне виконання робіт із засобами захисту рослин, агрохімікатами та іншими небезпечними речовинами;
- розробляти та обґрунтовувати заходи щодо запобігання професійним ризикам і надзвичайним ситуаціям;
- організовувати та здійснювати заходи цивільного захисту і діяти в умовах надзвичайних ситуацій;
- правильно застосовувати засоби індивідуального та колективного захисту;
- надавати домедичну допомогу постраждалим та організовувати безпечну взаємодію під час ліквідації наслідків небезпечних подій.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення освітнього компонента «Цивільний захист і охорона праці в галузі» набуваються:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність особи розв’язувати складні задачі і проблеми у сфері захисту і карантину рослин під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 02 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07 Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

Програмні результати вивчення освітнього компонента «Цивільний захист і охорона праці в галузі»:

ПРН 05 Обирати, розробляти і застосовувати з урахуванням новітніх досягнень науки і виробництва ефективні методи захисту рослин від шкідливих організмів з використанням інформації щодо фітосанітарного стану, прогнозів, екологічної ситуації і економічної доцільності.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Охорона праці в галузі												
Тема 1. Охорона праці. Система управління охороною праці	9	2	1			6	9	1				8
Тема 2. Умови праці на виробництві	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 3. Організація навчання та перевірки знань з питань охорони праці	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 4. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Безпека виробничого обладнання. Професійні захворювання	12	2	2			8	12	1				11
Разом за змістовим модулем 1	45	8	7			30	46	4	2			40
Змістовий модуль 2. Цивільний захист												
Тема 5. Цивільний захист України в сучасних умовах	9	2	1			6	9	1	1			7
Тема 6. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	12	2	2			8	12		1			11
Тема 7. Захист населення в умовах НС	12	2	2			8	12		1			11
Тема 8. Правила поведінки і надання допомоги в умовах військового стану	12	2	2			8	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 2	45	8	7			30	46	2	4			38
Усього годин за освітнім компонентом	90	16	14			60	90	6	6			78

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Тема 1. Охорона праці. Система управління охороною праці. Охорона праці як складова безпеки життєдіяльності. Завдання і структура охорони праці. Основні поняття, терміни та визначення в сфері охорони праці. Законодавство України, нормативно-правова база та міжнародні документи у сфері охорони праці. Мета, завдання та структура системи управління охороною праці на підприємстві. Класифікація умов праці на виробництві.

Тема 2. Умови праці на виробництві. Основні фактори виробничого середовища, що визначають та формують умови праці на виробництві. Мікроклімат виробничих приміщень та його вплив на організм. Освітлення виробничих приміщень. Вібрація. Виробничий шум. Атестація робочих місць за умовами праці

Тема 3. Організація навчання та перевірки знань з питань охорони праці. Навчання з питань охорони праці при прийнятті на роботу і в процесі робіт. Організація проведення інструктажів з питань охорони праці. Стажування, дублювання і допуск працівників до роботи. Гарантії прав на охорону праці під час прийому на роботу і під час роботи. Охорона праці жінок, неповнолітніх, літніх людей та людей з особливими потребами

Тема 4. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Безпека виробничого обладнання. Професійні захворювання. Шкідливі та небезпечні фактори на підприємствах. Безпека виробничих процесів, машин та устаткування. Професійні захворювання та запобігання їх виникненню.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Тема 5. Цивільний захист України в сучасних умовах. Роль і завдання ЦЗ. Загальні принципи організації та структура органів ЦЗ України. Сили ЦЗ та порядок їх формування. Визначення надзвичайних ситуацій (НС) та їх класифікація. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС.

Тема 6. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження. Радіоактивне зараження місцевості. Ядерна зброя. Хімічне зараження місцевості. Хімічна зброя. Біологічне зараження місцевості. Біологічна зброя.

Тема 7. Захист населення в умовах НС. Основні принципи і способи захисту населення. Оповіщення населення. Заходи протирадіаційного і протихімічного захисту. Захист населення в захисних спорудах. Евакуація і розосередження населення Підвищення захисних властивостей житла.

Тема 8. Правила поведінки і надання допомоги в умовах військового стану Правила поведінки під час застосування звичайної зброї: (При артилерійському обстрілі; При обстрілі системами залпового вогню; При мінометному обстрілі; При обстрілі стрілецькою зброєю). Правила поведінки під час застосування ядерної зброї. Правила поведінки під час застосування хімічної зброї. Мінна небезпека. Обвали та завали. Дії під час небезпек. Домедична допомога в умовах військового стану. Тривожна валіза та медична аптечка.

5.2. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми (питання)	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Охорона праці в галузі			
1	Ідентифікація небезпек і оцінювання ризиків у професійній діяльності фахівця із захисту та карантину рослин	1	
2	Оцінювання професійних ризиків під час виконання робіт із захисту рослин	2	1
3	Аналіз небезпечних і шкідливих виробничих факторів у технологічних процесах захисту рослин	2	1
4	Безпечне застосування пестицидів і агрохімікатів: оцінювання ризиків та розроблення заходів захисту працівників	2	
Змістовий модуль 2. Цивільний захист			
5	Пожежна безпека в аграрному виробництві та під час зберігання засобів захисту рослин	1	1
6	Дії працівників і фахівців із захисту рослин у разі виникнення хімічних аварій та викиду небезпечних речовин	2	1
7	Радіаційна, хімічна та біологічна безпека у професійній діяльності фахівця із захисту рослин	2	1
8	Розроблення алгоритму дій фахівця із захисту рослин у разі виникнення надзвичайної ситуації	2	1
	РАЗОМ	14	6

5.3. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Теми рефератів для самостійної роботи здобувачів освітньої програми «Захист і карантин рослин», спеціальності Н1 «Агрономія» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

1. Цивільний захист та охорона праці в системі безпеки аграрного виробництва.
2. Професійні ризики фахівця із захисту і карантину рослин та методи їх оцінювання.
3. Управління професійними ризиками в аграрному виробництві.
4. Охорона праці під час застосування засобів захисту рослин.
5. Безпечне поводження з пестицидами та агрохімікатами.
6. Засоби індивідуального захисту під час роботи із засобами захисту рослин.
7. Профілактика професійних отруєнь пестицидами.
8. Організація безпечного транспортування, зберігання та утилізації пестицидів.
9. Хімічні небезпеки в аграрному виробництві та заходи їх мінімізації.
10. Біологічні небезпеки у професійній діяльності фахівця із захисту і карантину рослин.
11. Пожежна безпека в аграрному виробництві.
12. Організація цивільного захисту працівників аграрних підприємств.

13. Дії працівників аграрного підприємства у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
14. Захист населення і працівників від хімічних небезпек у разі аварій.
15. Організація евакуаційних заходів на аграрних підприємствах.
16. Радіаційна безпека в аграрному виробництві.
17. Безпека праці в умовах військових ризиків.
18. Мінна та вибухонебезпечна безпека під час виконання сільськогосподарських робіт.
19. Домедична допомога при отруєннях, травмах та інших невідкладних станах.
20. Організація першої допомоги на робочому місці в аграрному підприємстві.
21. Ергономічні та психофізіологічні фактори безпеки праці в аграрному виробництві.
22. Профілактика професійних захворювань працівників аграрної галузі.
23. Екологічна безпека під час застосування засобів захисту рослин.
24. Запобігання забрудненню ґрунтів і водних ресурсів пестицидами.
25. Безпечне використання сучасних технологій у системі захисту рослин.
26. Цифрові технології моніторингу та управління професійними ризиками в аграрному виробництві.
27. Культура безпеки як складова професійної компетентності фахівця із захисту і карантину рослин.
28. Управлінські рішення у сфері охорони праці та цивільного захисту аграрного підприємства.
29. Система управління охороною праці в аграрному підприємстві.
30. Інтеграція вимог охорони праці, цивільного захисту та екологічної безпеки у професійній діяльності фахівця із захисту і карантину рослин.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання освітнього компонента здійснюється у формі читання лекцій, проведення практичних занять. Передбачається участь здобувачів у теоретичних конференціях, виступах з доповідями. Важливим елементом навчання є самостійна робота.

Основними методами досягнення навчальних цілей є:

- проведення оглядових та проблемних лекцій. Вивчення лекційного матеріалу дасть змогу здобувачам вищої освіти придбати теоретичні знання;
- вирішення практичних завдань формує вміння і навички постановки дослідів, їх проведення та опрацювання на високому методичному рівні у відповідності, до сучасних методик.

Під час консультацій здобувачі вищої освіти отримують відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та пояснення певних теоретичних положень дисципліни.

Вивчення курсу передбачає самостійне опрацювання здобувачами комплексу основної і додаткової наукової літератури, періодичних видань, інформаційних ресурсів.

Під час проведення лекційних і лабораторно-практичних занять з освітнього компонента «Цивільний захист і охорона праці в галузі» застосовують словесні, інноваційні, наочні та практичні методи навчання.

Найбільш часто на лекціях використовується пояснювально-інформативний метод з елементами проблемного підходу. Лекційний курс ведеться з використання мультимедійної техніки, що дозволяє демонструвати основні таблиці, фотографії, схеми, що розкривають зміст конкретної теми.

Проведення практичних занять передбачає практичне підтвердження окремих теоретичних положень освітнього компонента, набуття практичних умінь та навичок роботи з лабораторним устаткуванням та обладнанням; використання всієї системи прийомів, які дозволяють розвивати творче мислення здобувачів, вміння аргументовано відстоювати свою позицію, формулювати чітку логіку мислення – це дискусії щодо запропонованих для обговорення питань, що виходять за межі лекційного матеріалу, надання пріоритету питанням, які відведені для самостійного вивчення. Відповідність програмних результатів та методів навчання зазначено у табл. 1.

Таблиця 1

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 5 Обирати, розробляти і застосовувати з урахуванням новітніх досягнень науки і виробництва ефективні методи захисту рослин від шкідливих організмів з використанням інформації щодо фітосанітарного стану, прогнозів, екологічної ситуації і економічної доцільності.	Лекція, проблемне навчання, аналіз конкретних ситуацій, кейс-метод, практичні заняття, робота з нормативно-правовими документами, ситуаційні завдання, дискусія, робота в малих групах, самостійна робота.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Цивільний захист і охорона праці в галузі» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 313-заг від «31» серпня 2026 року.

Якість засвоєння змісту освітнього компоненту (незалежно від форми контролю) в Університеті оцінюється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4.).

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Заохочувальний бал	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	$\leq 10\%$ від суми балів за модуль	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2		активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
		підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
		призове місце в олімпіаді
		підготовка наукової публікації
		виконання індивідуального завдання участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

Таблиця 5

Оцінювання освітнього компонента

Залік										Сума
Модуль 1 (ЗМ 1)					Модуль 2(ЗМ 2)					100
Поточний контроль – 20					Поточний контроль – 20					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	МК	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	МК	
5	5	5	5	30	5	5	5	5	30	
Σ= 50 балів					Σ= 50 балів					
Б _{залік} = (М1 + М2) =100										

Відповідно до «Положення про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 313-заг від «31» серпня 2026 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Робоча програма з освітнього компоненту «Цивільний захист і охорона праці в галузі»;
- Силабус з освітнього компоненту «Цивільний захист і охорона праці в галузі».

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Базова**

1. Беліков А. С., Коротаєв В. М., Шаломов В.А. та ін. Цивільний захист: підручн. – Дніпро : Журфонд, 2024. – 516 с.
2. Охорона праці в галузі: навчальний посібник. Уклад. О.В.Нагайчук. Умань: Візаві, 2023. 207 с.
3. Сакун М.М. Охорона праці в галузях сільського господарства. Навчально методичний комплекс. Навчальний посібник. / Сакун М.М., Москалюк І.В., Атрашкова О.О., Яковенко А.М. – Одеса: Видавництво «ВМВ», 2019, 458с.

Допоміжна

1. Варивода К. С., Горденко С. І. Цивільний захист: підручник. Переяслав:

- Домбровська Я. М., 2020. 595 с.
2. Запорожець О. І., Михайлюк В. О., Халмурадов Б. Д., Русаловський А. В., Кулалаєва Н. В. Цивільний захист : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 264 с.
 3. Левченко О. Г., Полукаров О. І., Зацарний В. В., Полукаров Ю. О., Землянська О. В. Охорона праці та цивільний захист : підручник / за ред. О. Г. Левченка. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 472 с.

10. ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Платформа дистанційного навчання Одеського державного аграрного університету. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://moodle.osau.edu.ua>.
2. Адрес пошукової сторінки реферативних матеріалів Національної бібліотеки України ім. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Електронний архів-депозитарій Одеського державного аграрного університету. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://lib.osau.edu.ua/jspui>
4. Офіційний веб-сайт Одеської національної наукової бібліотеки. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://odnb.odessa.ua>.
5. Сайт Наукової бібліотеки НУВГП. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>.
6. Конституція України. Основний закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (поточна редакція – 30.09.2016) – zakon4.rada.gov.ua
7. Кодекс законів про працю України: Кодекс України від 10.12.1971 р. № 322-VIII: станом на 10 серп. 2025 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322->
8. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 р. № 5403-VI : станом на 06 серп. 2022 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 берез. 2000 р. № 1550-III.
9. Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями: постанова Кабінету Міністрів України від 24 берез. 2004 р. № 368.
10. Про порядок фінансування робіт із запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій: постанова Кабінету Міністрів України від 04 лют. 1999 р. № 140.
11. Про охорону праці : Закон України від 14 жовт. 1992 р. № 2694-XII.
12. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII.
13. Положення про єдину державну систему цивільного захисту : постанова Кабінету Міністрів України від 09 січ. 2014 р. № 11.

Українські сайти:

- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ialp.org.ua/> - сайт міжнародної академії безпеки життєдіяльності;
- <http://www.dsns.gov.ua/> - державна служба України з надзвичайних ситуацій;
- <http://otipb.at.ua/dir/> - охорона праці та пожежна безпека в Україні;
- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ohoronapraci.kiev.ua/> - журна «Охорона праці»;
- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.sop.com.ua/> - служба охорони праці – портал для спеціалістів з охорони праці;
- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ndiop.kiev.ua/> - національний науково-дослідний університет промислової безпеки та охорони праці;
- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.horting.org.ua/node/888> - Охорона праці в Україні;
- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/mod/url/view.php?id=69531> - Сайт "Охорона праці та пожежна безпека в Україні";
- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua/ua/Ostanni-novini/> - останні новини державної служби України з надзвичайних ситуацій;
- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.krm.gov.ua/article/view/151> управління з питань цивільного захисту.

Таблиця 3

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64 - 73	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

